

В. О. Кіктенко

Китайці

КИТАЙЦІ – нація, основне населення [Китаю](#), найчисленніший етнос у світі. Самоназви – хань, ханьцзу, ханьци. Переважна більшість належить до тихоокеанської гілки монголоїдної раси, в окремих регіонах Китаю переважають представники далекосхідної і південно-азійської рас. Загальна чисельність понад 1,5 млрд осіб (19,7 % усього населення Землі): 1,3 млрд – у Китаї, 7,6 млн – у Індонезії, 7,1 млн – у Таїланді, 6,2 млн – у Малайзії, 2,3 млн – у США, 1,3 млн – у Канаді. За даними Китайської комісії у справах співвітчизників за кордоном, у РФ мешкає близько 1 млн К., з яких лише 34,6 тис. осіб враховано офіційною статистикою (перепис 2002). В Україні за переписом 2001 проживало 2213 К., зокрема у Харківській (738 осіб), Одеській (391), Донецькій (165), Дніпропетровській (103), Запорізькій (57) обл. і Києві (505).

Поява перших К. на українських землях у монгольський період пов'язана із функціонуванням Великого шовкового шляху, кілька відгалужень якого сягали Північного Причорномор'я. За китайськими джерелами, купці зупинялися у місцевостях, де згодом постали міста Тана (нині Азов Ростовської обл., РФ) і Судак (нині АР Крим). Українсько-китайські економічні взаємини засвідчує поява в українській мові слова «китайка», яким називали щільну, переважно синю шовкову гладкофарбовану тканину, що користувалася популярністю серед козаків. Перші невеликі китайські колонії з'явилися у Києві й Одесі наприкінці 19 ст. Під час 1-ї світової війни у тилу Південно-Західного фронту працювала значна кількість китайських робітників, завербованих 1916–17. Частина з них після більшовицького перевороту 1917 вступила до Червоної армії. Перший китайський червоногвардійський загін сформував на початку 1918 в Одесі Й. Якір (350 осіб). За деякими оцінками у Червоній армії воювало понад 40 тис. К., з них близько 20 тис. – на українських землях (див. [Інтернаціональні військові формування у Червоній армії 1918–20](#)). Згідно з переписом 1920, що відбувся лише на території, підконтрольній більшовикам (без врахування Криму), в Радянській Україні мешкало 239 К. (у Києві – 33), за даними Всесоюзного перепису 1926 – 878. У 1920-х рр. для відбудови промислових об'єктів Донбасу, Катеринослава (нині Дніпропетровськ), Луганська та інших із Сибіру переведено декілька тисяч найманих китайських робітників (1925 тільки на шахтах Донбасу було близько 3 тис. К.). 1922–25 діяв Союз китайських робітників, 1925 у Києві виходила «Китайська робітничка газета». З метою поширення комуністичної ідеології радянський уряд усіляко заохочував

їхні поїздки в Китай як агітаторів. Із проголошенням незалежності Китаю 1949 багато К. із родинами повернулися на батьківщину.

За повідомленням посольства Китаю, 2010 в Україні офіційно мешкало понад 10 тис. К., переважно студентів закладів вищої освіти, бізнесменів і працівників спільних підприємств. Однак кількість нелегальних трудових мігрантів із Китаю значно більша. Так, за даними МВС України, лише в Одесі мешкає близько 200 тис. К. Окрім студентів (2010 – 5200 осіб), більшість К., які легально чи нелегально перебувають в Україні, зайняті у сфері торгівлі та на будівництві, не мають вищої освіти і не знають української мови. У культурному плані китайські общини поза межами своїх етнічних територій залишаються замкненими, не намагаються адаптуватися до місцевих умов і важко піддаються асиміляції.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Китайці / В. О. Кіктенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-6659>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).